

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב אלול תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 6:40 תל-אביב: 6:56 חיפה 6:48 מוצאי שבת: ירושלים: 7:53 תל-אביב: 7:55 חיפה: 7:56 ר"ת: 8:31

פרשת שופטים

לימוד זמות

"עד שתגיע למקומו..."

סיפר לנו ידיד, אברך תלמיד חכם, בעל המעשה: "מספר שבועות לאחר נישואי, אירע המעשה הבא: הייתי נוהג ללמוד בביתנו בשעת הערב. ישבתי בסלון ולמדתי כפי שהורגלתי ללמוד בקול ובריכוז.

"והנה באחד הימים הבחנתי ברעייתי שאין פניה אלי כתמול שלשום. הרגשתי שיש בלבה איזושהי תרעומת עלי. התפלאתי מאוד שכן חיינו עד אז במלא האהבה והרעות כפי שראוי להיות בכל בית של תורה כמובן, כפי שלימדוני, לא התעלמתי ולא המתנתתי, אלא מיד ניגשתי ושאלתי אותה "מה קרה? והאם הבחנתי נכונה?"

"ואכן, היא תינתה בפני את אשר בליבה וכך התלוננה: "באחד הלילות נכנסתי לסלון כדי לקחת דבר-מה. אתה ישבת ולמדת כדרכך והשתדלתי לא להפריע. אך אתה הרגשתי צורך משום-מה להעיר לי בנימה פוגעת: "לכי מכאן! לכי מכאן!" וחזרת שוב ושוב על הבקשה הבוטה הזו. אם כניסתי לחדר הפריעה לך, היה עליך להעיר בצורה עדינה יותר שזה מפריע לך ולא לפקוד עלי בכזו בטווח שעלי ללכת..."

"נדהמת לי למשמע אוזני" - מספר האברך - "מעולם לא עלה על דעתי לדבר כך. ובוודאי לא לאשתי הטובה והמסורה. לא ידעתי את נפשי ולא הבנתי איך שמעה מפי כדבר הזה. אימצתי את זיכרוני אך לשוא. ניסיתי לחקור ולברר אצלה באיזה יום זה קרה. היתכן שמרוב ריכוז בלימודי לא שמתי לב ונכלשתי בדיבורי?"

"לאחר ששיחזרתי את כל סדרי לימודי בלילות האחרים בדיקודק רב והכל עבר בזכרוני כמו סרט-נע, האיר ה' את עיני ונפתרה התעלומה: "הורגלתי מנעורי ללמוד בקול ולהוציא מהפה כל מילה שאני לומד, כפי שלימדוני חז"ל (עירובין נד). "חיים הם למוציאיהם" לאלו שמוציאים בפייה את הדברים שלומדים. וגם מועיל לזכרון.

"ובכן, באותו ערב שאירע המעשה, אחזתי בלימודי במסכת שבת בענין עירוב המועיל להוציא מרשות לרשות בשבת. קראתי בריכוז ובקול את דברי הגמרא החל מדף ו עמוד א' לדף ו' עמוד ב', בזה הלשון: "מי שיש לו ב' בתים בשני צידי רשות הרבים, עושה לחי מכאן (=עמוד צמוד לקיר בצד פתח המבוי) ולחי מכאן..." ובדיוק אז נכנסה אשתי ואפילו לא הרגשתי... חזרתי בקול חזק "לחי מכאן ולחי מכאן". והיא שמעה ברור את המלים הללו, והייתה בטוחה שאני תובע ממנה שוב ושוב "לכי מכאן! לכי מכאן!" ויצאה מהחדר פגועה..."

הנה כי כן, עד כמה קשה בסיטואציה כזו, לרדת לסוף דעתו וכוונתו של הזולת וללמד עליו זכות, אך גם כאן מצויים אנו לדון לזכות.

מצוה ללמד זכות על הרבים ועל היחיד!

נלמד מהפסוק: "ושפטו את העם משפט צדק" (פרק טז-יח) ולמדו מכאן חז"ל (במדרש תנחומא): שיהיו מטין ומלמדין עליהם זכות לפני הקב"ה. ממי אתה למד מגדעון בן יואש, שבימיו היו ישראל בצרה והיה הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות ולא היה מוצא, שהיה הדור דל במצוות ובמעשים. כיוון שנמצא זכות בגדעון שלימד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך שנאמר "ויבוא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכוחך זה, בכח זכות שלמדת על בני. הוי "ושפטו את העם משפט צדק". שיהיו מלמדים זכות על הדור.

הרגיל לדון חברו לזכות מרבה שלום ביניהם. כפי שאמרו חז"ל בגמרא (שבת קכז): ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואחד מהן: הדין את חברו לכף זכות. אלא שמדה זו - אומרים חז"ל - כלולה כבר במה ששנינו במשנה "והבאת שלום בין אדם לחברו". ומדוע? מפרש רש"י: "דמתוך שהוא מכריעו לזכות ואומר לא חטא לי בזאת, אנוס היה, או לטובה נתכוון, יש שלום ביניהם".

ומספרים חז"ל (במסכת דרך ארץ רבה - פ"ו): מעשה בהלל הזקן שעשה סעודה לאדם אחד, ובא עני ועמד על פתחו ואמר: אני צריך לשא אשה ואין לי פרנסה כלום. נטלה אשתו כל הסעודה שהכינה, ונתנה לעני, וחזרה והכינה להלל ואורחו סעודה מחדש. שאל אותה הלל: מדוע לא הבאת לנו מיד? שחה לו כל המעשה עם העני. אמר לה: אף אני לא דנתי אותך לכף חובה אלא לכף זכות, שכל המעשים שעשית, לא עשית אלא לשם שמים.

כתב היעבץ זצ"ל (במגדל עוז): הרוצה לזכות במדה טובה זו, לדון חברו לכף זכות, צריך להזהר שלא יהא נמהר לחתוך את הדין על חברו, כי מצינו גדולי עולם שנכשלו בכך... א"כ על אחת כמה וכמה אנו, חסרי מדע וקצרי הבנה, כמה צריכים אנו לעיין בעיון עמוק ורחב ובישוב הדעת על מעשי איש ופקודתו קודם שנחליטו ונוציא כאור משפטו. ופעמים רבות באה מריבה בין בני אדם ותואנות על עסקי חנם. רק טעות שנפלה בלשון, ומכושל בראיית המעשה, ועל זה אמר החכם: "אל תצא לריב מהר..."

"איש לרעהו" פרשת שופטים הוקדש לעיילוי נשמת
ר' נפתלי בן ר' שלום ז"ל בלנק
שיום היאהרצייט חל ביום א' אלול
ת.נ.צ.ב.ה.

להאמין שהוראת חכמי התורה הם אמת לאמיתה ולעשות כהוראתם!

נלמד מהפסוק: "על פי התורה אשר יורוך... תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (פרק יז-יא)

וכתב רש"י (מהספרי): אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל. והחינוך (מצוה תצו) כתב: "ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקיבלו דבריהם (של החכמים הקדמונים) ושתו מים מספריהם, ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם. ועם ההסכמה הזאת, נכוון אל דרך האמת בידעת התורה. וזולת זה, אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתינו - לא נצלח לכל. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה, אמרו חז"ל לא תסור מן הדבר וגו' אפילו יאמר לך על ימין שהוא שמאל - לא תסור ממצותם.

"אמונת חכמים" הוא הצורך שירגיש אדם לבטל דעתו תמיד בפני חכמי התורה כתלמיד לרבו. ומצינו שיתרו הגיע למדבר אחרי ששמע על קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. מדוע דוקא שני ניסים אלו גרמו לו לבוא, והרי נעשו עוד ניסים גדולים לעם ישראל, אשר די היה בהם כדי לרצות להמנות על העם הנבחר?

אלא אומר כ"ק האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל, שבאמת יש לשאול מדוע יתרו ראה בכלל צורך לבוא למדבר, וכי לא היה יכול לחיות עם אמונת ה' בביתו עד שיבואו כל איש ישראל לנחלתו?

אלא הבין יתרו שצריך שיהיה לו גם רבי כדי לשמר את האמונה, ושמיעת הניסים בלבד לא מספיקה, והראיה, שגם עמלק שמע על ניסים ואף על פי כן העיז להלחם בישראל.

ומרגלא בפומיה של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי "הרבנים הזקנים, הקרובים יותר למעמד הר סיני, הם ששורה עליהם השכינה, והם הם היודעים לכוון לאמיתה של תורה". זאת בניגוד לחכמי האומות היונקים חכמתם משכל עצמי. ולכן ישראל שכל חכמתם מסיני, הקרוב והמקודם להר סיני, חכמתו מרובה, והמרוחק יותר חכמתו מועטה.

ואת זה - אומר הרב צדקה - אנו רואים בחוש בתורתם של הראשונים כמה עמוקים הם, שכל פלפולי האחרונים מתומצתים בדבריהם הקצרים, שכן מפני שהם קרובים יותר להר סיני, יונקים הם מהשורש ומכוונים יותר בקלות לאמיתה של תורה.

מובא בילקוט מעם לועז שמעלת האמונה גדולה מאוד, יותר מהידיעה על פי חקירה, שהיודע עפ"י חקירה, הרי עלול לחזור בו ואילו המאמין בלב שלם ובעינים עצומות אמונתו תקועה בלבו.

ומן הטעם הזה נהגו האמהות בישראל לחנך את ילדיהם בבוקר בעומדם ממיטתם, לרחוץ ידיהם ומכנינות ביד השמאלית לחם, וביד הימנית תופסות את ידו הימנית, ואומרות לו סגור עיניך ושים ירך עליהם ואמור: "תורה ציוה לנו משה"..." ואח"כ תאכל הלחם הזה אשר בידי השמאלית. ואח"כ אומרת האמא איתו "שמע ישראל..."

ומנהג ישראל תורה שלימה היא, שהאם מלמדת את בנה להאמין בעיניים סגורות, ללמדו שעיקר האמונה אינה עפ"י חקירה אלא עפ"י מסורת אבותינו, ושום טענות לא יזיזו אותו מאמונתו ולא ירצה לשמוע. עכ"ד.

כוחם הגדול של החכמים בהכרעתם, נובע מכך שהם משוללים מכל נגיעה אישית. דברים מאלפים בענין זה כתב החזון איש (בספרו אמונה ובטחון פ"ג-ל) וכך כתב: "יש עוד רעה חולה אשר היצר ילפת בה להניא

בין 'אדמו"ר' ל'ראש ישיבה'...

סיפר כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל שבצעירותו הגיע לעיירה קוברין בה שהה גם הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל. ביקשו ממנו האברכים שהיו עם רבי ברוך בער כי ירצה בפניהם חידושי תורה מתורת זקינו [של רבי אהרן] כ"ק האדמו"ר רבי יהושע מבעלזא.

עמד ומסר שיעור מחידושי התורה של רבי יהושע. הקשו האברכים קושיות על דבריו והתאמץ רבי ברוך בער במיוחד ליישב את כל הקושיות בטוב טעם ודעת.

ראה רבי אהרן מבעלזא כיצד מתאמץ רבי ברוך בער ליישב את הקושיות, התפלא על כך ושאל את רבי ברוך בער: "מדוע טורח כל כך ליישב הקושיות?" השיב לו רבי ברוך בער:

"אצל רבי של חסידים, הכל מושתת על אמונת חכמים, ואם יפרכו דבריו, הרי יכול חלילה להתערער אמונה זאת בלבם, ולכך מחוייב אני לעשות כל מה שאני יכול ליישב את הדברים. מה שאין כן אצל ראש ישיבה לא נורא כל כך אם תשאר קושיה על דבריו... והפליא רבי אהרן מבעלזא את תשובתו.

מתוך מאמר

"אני מאמין באמונת הרב מקוממיות..."

סיפר הגאון רבי ישראל יצחק מנדלסון שליט"א (גאב"ד קוממיות): "בשנת תשט"ז, קיבל ראש עיירת טבריה (מר משה צחר) לידיו תוכניות לחפור בבתי קברות בטבריה. ביקש הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל מאבני, הגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל, לשכנע את ראש העיריה שלא לבצע את התוכנית.

ביקש רבי בנימין מהגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל שיתלוה אליו. הם הגיעו לטבריה ורבי בנימין ישב להסביר לראש העיריה את עניני "השארות הנפש" והאיסור של חיטוטי שכבי וכו'. שמע ראש העיריה את דבריו הרציניים והנרגשים והגיב: "הרב מקוממיות מסביר לי מדברי חז"ל, אבל אני רוצה פסוק מפורש בתורה שאסור..."

במקום תשובה הניח רבי בנימין את עשר האצבעותיו על השולחן, ושאל את ראש העיריה: "אתה מאמין שהאצבעות שלי נמצאות כעת על השולחן?" השיב ראש העיריה: "כן, אני מאמין. אני רואה את האצבעות על השולחן, אז אני מאמין שהם על השולחן."

הגביה הרב מקוממיות את קולו ואמר: "אני מאמין בכל מילה הכתובה בחז"ל, הרבה יותר ממה שאתה מאמין שהאצבעות שלי כעת על השולחן!"

ברגע ששמע ראש העיריה את הדברים הללו יוצאים מפיו של הרב דקוממיות, פתח את המגירה הוציא את המסמכים החוקיים וקרע אותם אחד אחרי השני.

רבי חיים ברים שהיה נוכח בפגישה, כאמור, שאל את ראש העיריה: "האם הגעת כבר לדרגה כזו של אמונה שאתה קורע את המסמכים?"

השיב לו ראש העיריה: "אני לא הולך לגלות לכם מה דרגתי באמונה, אבל דבר אחד ברור, כי אני מאמין באמונה שלימה, שהרבי מקוממיות מאמין במה שהוא אומר! ולכבודו קרעתי את כל המסמכים..."

הלמות עמלים

באמונה פשוטה...

יהודי שחשש מסכנת גיוס לצבא בחו"ל, ניגש לכ"ק האדמו"ר רבי דוד מטאלנא זצ"ל לקבל ממנו ברכה שישלחו לו כרטיס לבן שמשמעותו פטור מהצבא ולא כרטיס אדום שהוא הודעה על חובת הגיוס. אמר לו רבי דוד שהוא אמור לקבל מהשלטונות כרטיס אדום, אבל יכול לקחת גיר לבן ויצבע את הכרטיס בלבן.

מרבב תדהמה מתשובת הרבי חזר שוב על בקשתו, אך רבי דוד חזר בשנית כי ניתן לקחת צבע לבן ולהלבין את הכרטיס... כששאל את זקני החסידים מה עליו לעשות עתה? השיבוהו שכאשר יקבל את הכרטיס יצבע אותו לבן כהוראת הרבי מתוך אמונה שלימה בצדיק.

ואכן קיבל הבחור כרטיס אדום המודיע על חובת הגיוס. לקח הבחור באמונה תמימה את הכרטיס וצבעו בלבן, באמצעות גיר פשוט. ושוב לא קיבל שום קריאה כאילו שכחו ממנו לגמרי אף שהיה אז עת מלחמה ורבים מחבריו גוייסו.

עפ"י מעיין הברכות

היחידה שניצלה...

בכנס ציבורי סיפר **רבי גבריאל ריקליס זצ"ל** את המעשה הבא: בעת שהשתוללה המחלוקת בוילנא על הרבנות, יצא **החזון איש** מוילנא ושהה בהתבא בתחנת קמח בטעלז. המצאותו שם לא היתה ידועה לתלמידי הישיבה ולבני העיר, גם בעלי התחנה לא ידעו את זהותו אך הכירו בו שהוא אדם גדול.

לפני שעזב החזון איש את תחנת הקמח, אמר למשפחת בעלי התחנה, שמצד הכרת הטוב אליהם, הוא מייעץ להם לעזוב את אירופה ולעלות לארץ ישראל כי "עתידי מטאטה של ברזל לעבור ולטאטה את הכל"...

כשסיים הרב ריקליס לספר זאת, ניגש אליו אברך צעיר מהנוכחים ואמר לו כי אמו היתה מבנות המשפחה הזו של בעלי התחנה, והיא היחידה שהאמינה לדברים, עלתה לארץ ישראל וזכתה להקים בית נאמן. היא היתה היחידה שניצלה מכל משפחתה. **הלמות עמלים**

"קיימתי בתמימות את מה שכתוב..."

סיפר הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** על עובדה פלאית שאירעה אצלו: "באחד הבריתות שכיבדוני למול את התינוק, ראיתי שלתינוק קצת מחלה בעין. לאבי הבן היה תלמיד שלמד אצלו גמרא והוא היה רופא עיניים מומחה. רופא זה קבע שהברית לא תפריע לתינוק ואפשר למול אותו.

"ואולם אני לא רציתי למול אותו בשום אופן" - מספר רבי בן ציון - "מכיון שבשולחן ערוך (ור"ד סימן רסב ס"ב) כתוב שמי שכאבו לו עיניו כאב מועט ממתנינים לו עד שיבריאו. והיתה לי אמונה שלימה בדברי השו"ע ולא בדברי הרופא. ולא הסכמתי למול.

"והנה לאחר זמן מועט התגלה שכל הדם של התינוק היה מזוהם רח"ל, ומי יודע מה היה קורה אם היה נימול. ורק לאחר שלושה חודשים התירו למול אותו. ואם לא היה כתוב דבר כזה בשו"ע בוודאי לא הייתי יודע, אבל מכיון שכתוב וקיימתי בתמימות את מה שכתוב ולא שמעתי לרופא, זכיתי לסייעתא דשמיא שעל יד זה ניצול אותו תינוק..."

הלמות עמלים

בזכות האמונה...

מעשה בבחור שסיים לימודיו בישיבה קטנה "אור ישראל", ויעצוהו להמשיך לישיבה גדולה בצפון הארץ. שכן לא היו לו כל סיכויים להתקבל בישיבה הגדולה של "אור ישראל". הוא בא להתיעץ עם הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** ויעץ לו להמשיך בישיבה גדולה באור ישראל ולא במקום אחר. אך כל מכריו לחצו עליו שירשם בעוד ישיבה כדי שלא ישאר בלי כלום, אך הוא אטם אוזנו משמוע בטענה שכך הורה לו רבי חיים ולא מהרהר אחר הוראתו. סוף דבר שהתקבל באור ישראל נגד כל הכללים והסיכויים, ומצליח שם מאוד.

כשסיפר הגר"א מן שליט"א התוצאה הזו לרבי חיים. הגיב: "זה בזכות אמונתו התמימה של הבחור!"

כל משאלותיך

אמונת חכמים מלב בני אדם, והיא משקל המרמה של הנגיעה. חובת התלמיד להאמין כי אין נגיעה בעולם בעלת כח להטות לב חכם לעוות משפט, כי מגמת החכם לזכות נפשו, ולהתגאל באיזה אשמה יכאב לנפשו יותר מכל מכה ופצע, ואיך יתכן כי בשביל בצע כסף או לעגי חנף, יחבל נפשו לעוות משפט.

נוסף לזה, כי תכונת האמת היא אצל חכם תכונת נפשו ושורש מציאותה, וכל אבקת שקר ממנו והלאה, וכן היא אמונת המון ישרים המתאבקים בעפר רגלי חכמים". עכ"ל.

נאמר בפרשתינו "והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן... ומת האיש ההוא וביערת הרע משראל" (וי-יב). מכאן למדו חז"ל את דינו של "זקן ממרא" שהוא חכם מחכמי ישראל שחולק על בית דין הגדול ומורה של כהוראתם, ואינו מבטל דעתו גם אחר שהתרו בו, "ומת האיש ההוא!"

לומדים אנו מכאן דבר נורא שהוא מיסוד ועיקרי התורה - כותב הגר"מ **שטרנבוך שליט"א** (בספרו **טעם ודעת**) - לבטל דעתינו בפני גדולי התורה, ומשעה שנמסרה תורה למשה רבינו ע"ה, אין ההכרעה בדין מסורה אלא לחכמי ישראל ומהם תצא לכל ישראל. לפיכך זקן שכח בדבר זה להורות ולדון כדעתו, ממרא הוא לכחש באחד מעיקרי ויסודי התורה, ודינו להמיתו בפני כל העם.

מכאן יש ללמוד עד כמה החובה להתקשר לגדולי וחכמי התורה בכל דור ודור שמקבלים את התורה רק מהם, ועל כן כל יחל דבריהם.

ענוה ושלמות

לנהוג בשפלות ובענוה עם הזולת ולא בהתנשאות וגאווה!

נלמד מהפסוק: "לבלתי רום לבבו מאחיו" (פרק יז-כ)

וכתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-לד): הוזהרנו בזה, להסיר מנפשינו מדת הגאווה ושללא יתגאה הגדול על הקטן, ואפילו המלך לא ירום לבבו מאחיו, וכי ישתרר עליהם גם השתרר בהנהגותיו. אך יהיה שפל רוח. והגאווה מן העבירות החמורות המאבדות ומכלות הנפש שנאמר (משלי טז-ה) "תועבת ה' כל גבה לב" והרמב"ן ז"ל כתב: נרמז מכאן איסור הגיאווה, כי הכתוב ימנע המלך מגאווה ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאין ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל זיהירו להיות לבבו שפל מכל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מגונה ונמאסת אצל האלוקים אפילו במלך. עכ"ל.

כתב החפץ חיים (בשמייה"ל שער ב' - פרק פרק יד): "מי שירצה לטהר נפשו מעוון המר הזה, יחשוב תמיד בגודל גנות הגאווה. וכאשר יתבונן האדם בגודל עניויותו בתורה ובמצוות, לא יהיה לו במה להתגאות ואפילו אם יש לו מעט תורה ומעש"ט כשיחשוב עם נפשו באמת, יתוודע לו כי לא תיקן עדיין אפילו החצי ואף לשליש לא הגיע לפי החכמה אשר הטביע הקב"ה בנפשו.

והגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל כתב (באור יחזקאל) כי מדת הענוה היא יסוד כל המעלות והשליומות. וכל שזכה למידת הענוה אין בו כל חסרון. כאשר רוצה התורה לציין ולהדגיש את השליומות של משה רבינו וגודל מעלותיו, מציינת התורה את מעלת הענוה, שכן בשעה שהוא הגיע למעלת הענוה הרי הגיע לשליומות שכל המעלות נמצאות בו.

"השאירי לי קצת עולם הבא..."

סיפר הרב בנימין טרכטמן זצ"ל כיצד השתמט החפץ חיים בכנסיה הגדולה הראשונה של אגו"י ומיאן לפתוח ראשון את נאומי הפתיחה של הכנסיה, למרות הפצרותיהם המרובות של המבקשים, עד שנענה לבסוף לבקשתו המיוחדת של הגאון **רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל**.

בתוך דבריו אמר הח"ח כי ברצונו לבקש מהציבור, "היות ואיני רב ולא דיין וגם לא ראש ישיבה אלא מוכר ספרים פשוט. ואתם הרי יודעים שכבוד הוא מהדברים הגדולים שמנכים לאדם שכרו לעולם הבא, הריני מבקש מכם. כותבים לי מכתבים מלאים בתוארי כבוד. אני מקוה להקב"ה שיש לי משהו עולם הבא, א"כ חוסו ורחמו עלי, השאירו לי את הקצת עולם הבא שיש לי... אל תכתבו עלי תארי כבוד..." קריאתו זו של הח"ח המיסה את לב השומעים...

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'המלאך הלבן' [2]

קיץ תש"ד. בירקנאו – אושוויץ.

כך סיפרה ניצולת-השואה ח. בורנשטיין: "בקיץ תש"ד פרצה מגפת טיפוס בבירקנאו. הגרמנים החליטו להדביר את המחלה בצורה האופיינית להם והיא: להוביל את כל צריפי הבנות היהודיות למשרפות כדי להיפטר מהמחלה בצורה יסודית. אני כבר הייתי מחוסרת הכרה הן מהמחלה והן מהרעב. כשנודע 'לטילה' על הגזרה לקחה אותי כמות שהייתי והעבירה אותי "בחבילה" לצריף של האריים עד יעבור זעם."

"אחר כך יצאה גזירה לבדוק את סדרת המספרים של כל העצירות על הידיים המקועקעות בכל הצריפים של הרור (=המרפאה), ואז העבירה אותי 'טילה' לחדר המנהלת והסתירה אותי מתחת אחת המיטות... כל מה שאמרתי וסיפרתי הוא רק גמגום קטן, אפס לעומת המעשים הרבים ההם... אני ילדי ונכדי כולם ילדי 'טילה' הם על משקל "קול דמי אחיד... דמו ודם זרעו וזרע זרעו" כך הצילה 'טילה' אותי ואת כל הדורות הבאים אחרי."

"לא דאגת ממה תקיימי את נפשך, ממה תתפרנסי, ראית רק לפניך אפשרות ללמוד תורה ולהימצא במסגרת חינוכית של 'בית יעקב', ולהשתייך לחברה השואפת לרוחניות והתעלות - ושום דבר כבר לא עמד בדרכך ורצונך להיכנס לסמינר הזה. עזבת את מקום עבודתך ופרנסתך למרות ההפצרות של המעבידים שלך לא לעזוב. נפרדת מהחברות שבאו איתך מעירך ובאת לטופולציאנו. אני שואלת את עצמי: מאיפה לקחת את האומץ לעזוב את הכול, את מקום המקלט שמצאת בנייטרא וללכת למקום חדש, בלתי נודע בחינת "לכתך אחרי בארץ לא זרועה"? לאלוקי הרוחות פתרונים."

"באושוויץ" ספדה המנהלת 'נעשית ל'טילה' אחרת. השתנית ללא הכר... לא היית יותר הבחורה הקטנה והשקטה. פשטת את עורך, שינית את צורתך, נעשית עצמאית, נעשית גדולה, נעשית גיבורה, גיבורת אושוויץ זרקת ממך את כל הצרכים האישיים שלך, לא הזדקקת לא לשינה ולא למנוחה, לא לאוכל ולא לשתיה, הפכת למלאך, ל"מלאך הלבן" - באושוויץ ששרץ ממלאכי חבלה ושדים."

בהיסטוריה היהודית ידוע על "גיבורים בהוראת שעה". אנשים שפעלו בגבורה בשעתו, ובתום הפעולה - או תקופת הזמן - שבו ל'סְטַנְדַּרְטִינְתֵּם'. דומה ש'טילה' נותרה עד לסוף ימיה "המלאך הלבן". תמיד המשיכה לראות את הזולת, ואת צרכיו, ולא את עצמה.

משפחת ס. הינם זוג עיוורים אשר טופלו על ידיה בצורה אימהית. שלום ס. כתב עליה הספד ב...כתב ברייל. להלן קטע קצר מתוך ההספד: "ברשותכם אפרט אחת הפעולות מפעולותיה הברוכות ועטורות התהילה שפעלו היא ובעלה... ללא פרסום וללא כותרות, פעולה עליונה במעלה. הכירונו, כלומר את רעייתי ואותי עוד טרם נישאנו, הם סייעו בידינו להינשא בהדרת קודש וכבוד ולהקים בית מכובד בישראל, נערך לנו בזכותם טכס נישואין מפואר ורב רושם --- מיום נישואינו עד חדשים אחדים טרם פטירתה ביקרה את ביתנו כמעט כל יום משך כל עונות השנה, כאשר חשה כי נבצר ממנה להמשיך לבקרנו כמנהגה, דאגה ועקבה בערנות מלאה כי מישהו מבני ביתה ימשיך באותה דרך לפחות אחת לשבוע."

במשך שלוש שנותיה האחרונות סבלה ייסורים, והמשיכה להתנהל באצילות. כאשר הייתה אחותה מגיעה לשהות עימה בבית החולים, הייתה מחלקת לה 'משימות':

- "הנה במיטה היא זקוקה החולה למים"

- "את רואה? היא שמה רוצה לאכול..."

'טילה' היא "המלאך הלבן" - כך כונתה מי שבנערותה שהתה במחנה 'אושוויץ' ופעלה במסירות נפש בלתי נתפשת - גבוהה הרבה מבינת אנוש.

בירקנאו היה היסוד עליו בנו הגרמנים אח"כ את אושוויץ, על כל שכלולי המוות ומתקניו האימים. משטר האימים עשה את אימוניו הראשונים בצריפים של הבנות היהודיות בבירקנאו. חיי אדם לא רק שלא נחשבו למאומה אלא עצם הנשימה, היכולת של עדיין עמידה על הרגליים - היה פשע שלא יסולח. רגע של חיים נראה כנצח, ואילו שנות חיים של דורות נקטפו כהרף עין...

ובתוך הגיהנום הזה, בין הולכי שתיים חסרי רגשות אדם - הסתובב מלאך אחד אשר הזכיר לכולם כי לא אפסה התקווה. מלאך בדמות צעירה אשר בהתנהגותה האנושית ללא לאות וללא פחד ורק מתוך הצו האלוהי - עזרה, ריפאה, חבשה והביאה מזור ומרפא.

בתחילת מלחמת העולם השנייה, שהתה בעיר נייטרא עם פליטות נוספות. תושבי העיר סידרו עבורן עבודות שונות, על מנת שיוכלו להתקיים. כאשר שמעה שבעיר 'טופולציאנו' מתקיימת מסגרת של 'בית יעקב' עקרה לשם מתוך מסירות נפש. וכך ספדה לה לימים מנהלת 'בית יעקב' ב'טופולציאנו':

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il